

نکات و سوالات درس ۵

تهیه و تنظیم: حسن نظری

خلفای راشدین چه کسانی بودند؟

پس از رحلت پیامبر در سال ۱۱ ه.ق، در فاصله بین سال های ۱۱ تا ۴۱ ه.ق، پنج نفر از جانشینان ایشان با عنوان خلیفه به حکومت رسیدند که به آن ها خلفای راشدین گفته می شود. در این بازه زمانی ۳۰ ساله به ترتیب افراد زیر به خلافت رسیدند:

ابوبکر ← عمر ← عثمان ← علی (ع) ← حسن (ع)

ماجرای سقیفه را شرح دهید:

سقیفه در لغت به معنی ایوان سقف دار است و در اصطلاح مکانی بود که مردم مدینه تصمیم های مهم را در آنجا می گرفتند. هنگامی که پیامبر از دنیا رفت و بنی هاشم مشغول غسل و تدفین ایشان بودند، انصار مدینه در سقیفه جمع شدند تا در مورد جانشینی آن حضرت تصمیم بگیرند. در این حین ابوبکر و عمر و ابوعبیده جراح نیز به آنها پیوستند. پس از گفتگوهای طولانی، سرانجام مردم با ابوبکر به عنوان خلیفه و جانشین پیامبر بیعت کردند.

مخالفان ابوبکر به چند دسته تقسیم می شدند؟ سرانجام مخالفان چه شد؟

- ۱_ گروه هایی از قبایل عربستان که در سالهای پایانی حیات پیامبر اسلام آورده بودند
- ۲_ کسانی که در واپسین لحظات زندگی پیامبر (ص) ادعای پیامبری کرده بودن (پیامبران دروغین)
- ۳_ کسانی که ابوبکر را به عنوان خلیفه قبول نداشتند و از علی (ع) حمایت می کردند

نتیجه: ابوبکر شورش های خارجی و مخالفان داخلی را به شدت سرکوب کرد.

عمر چگونه به خلافت رسید؟ مهمترین رویداد زمان او چه بود؟

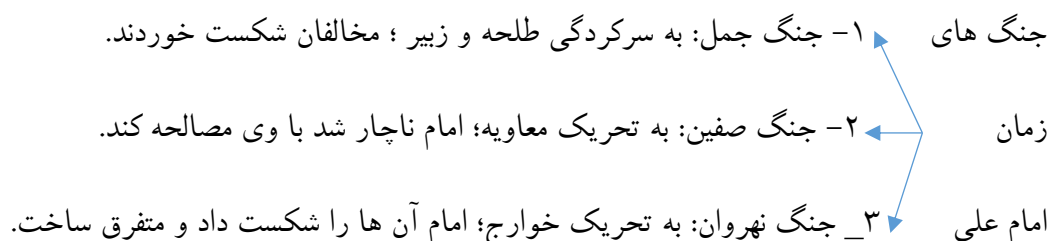
ابوبکر اندکی پیش از مرگ خود طی وصیت نامه ای مکتوب، عمر را به جانشینی خود معرفی کرد. از مهمترین رویدادهای زمان او، فتوحات مسلمانان در سرزمین های مجاور شبه جزیره عربستان بود.

عثمان چگونه به خلافت رسید؟ سرانجام او چه شد؟

عمر پیش از مرگ شورایی ۶ نفره را تشکیل داد. جریان شورا به گونه ای پیش رفت که در نهایت عثمان به عنوان خلیفه انتخاب شود. وی در زمان خلافت خود، شماری از افراد بنی امیه را بر سر کار آورد و دست آن ها را در اداره امور باز گذاشت. این رفتارها باعث نارضایتی مردم شد و معترضان از بصره و کوفه و مصر به مدینه آمدند. وساطت امام عای (ع) نیز ثمر نبخشید و سرانجام معترضان به خانه عثمان ریخته و وی را کشتند.

مهم ترین حوادث دوران حکومت امام علی چه بود؟

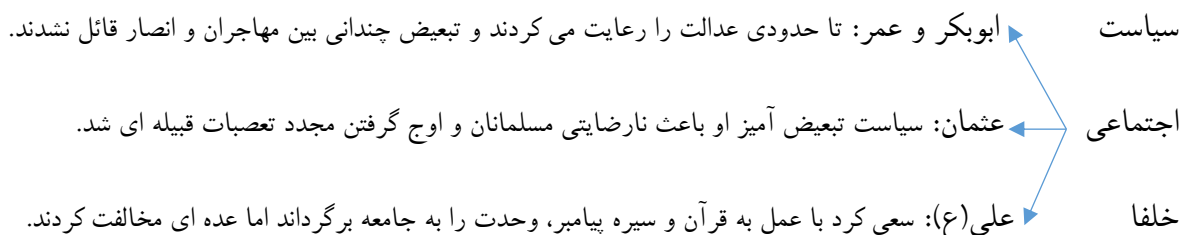
پس از مرگ عثمان، مردم به اتفاق با حضرت علی بیعت کردند. شرط ایشان این بود که طبق قرآن و سنت پیامبر حکومت کند و شیوه خلفای قبل را کنار گذاشت. لذا برخی از کسانی که منافعشان به خطر می افتاد با امام به مخالفت برخاستند و سه جنگ را بر ایشان تحمیل کردند.

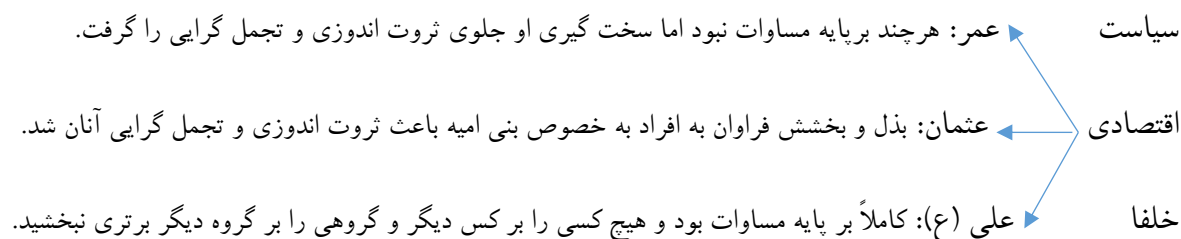
چه کسانی با امام حسن به مخالفت برخاستند؟

پس از شهادت امام علی، مردم سراسر سرزمین های اسلامی با امام حسن بیعت کردند به جز منطقه شام که تحت سلطه معاویه بود و با ایشان به مخالفت برخاستند.

سیاست اجتماعی خلفای نخستین چگونه بود؟

سیاست اقتصادی خلفا چگونه بود؟

لشکرکشی اعراب به سرزمین های مجاور شبه جزیره از زمان چه کسی آغاز شد؟

الف) عمر   ب) پیامبر (ص)   ج) ابوبکر*   د) عثمان

نکته: فتوحات خارج از شبه جزیره عربستان اواخر خلافت ابوبکر آغاز و در زمان عمر و عثمان دنبال شد.

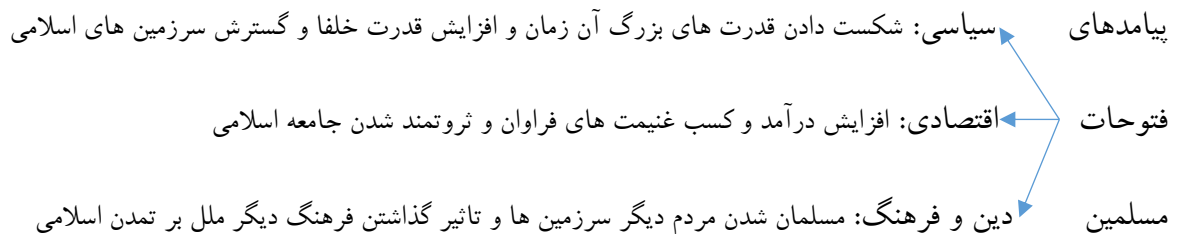
شام در زمان کدام خلیفه و چگونه فتح شد؟

شام به دلیل موقعیت جغرافیایی دارای اهمیت بود. این سرزمین جزئی از حکومت روم شرقی بود. در اواخر خلافت ابوبکر لشکری از مسلمانان با سوی شام حرکت کردند. در زمان عمر این محاصره با جدیت دنبال شد و سرانجام بیشتر این سرزمین به صلح گشوده شد. زیرا مردم شام با امپراتوری روم شرقی به مشکل برخورد کرده بودند و این اختلافات باعث شد به سوی مسلمانان گرایش پیدا کنند.

مصر چگونه و توسط چه کسی فتح شد؟

مصر هم به دلیل موقعیت جغرافیایی و هم به خاطر منابع غنی کشاورزی دارای اهمیت بود. این سرزمین نیز حزئی از امپراتوری روم شرقی بود. عمروعاص که قبلاً ثروت و شکوه مصر را دیده بود، خلیفه دوم یعنی عمر را متقاعد کرد تا به مصر حمله کند و خود عمروعاص فرماندهی سپاه را برعهده گرفت. نواحی مصر نیز یکی پس از دیگری به جنگ یا صلح گشوده شد. چون از یک طرف رومیان مالیات های سنگین از مصریان می گرفتند و از طرف دیگر بین خود و مصریان تبعیض قائل می شدند. لذا مصریان به سمت مسلمانان متمایل شدند.

آثار و پیامدهای فتوحات مسلمانان را در حیطه های سیاسی، اقتصادی و فرهنگی تبیین کنید.

مهمترین پیامد فتوحات مسلمانان در کدام عرصه جلوه گر شد؟

الف) دین و فرهنگ *   ب) قدرت نظامی   ج) بسط اندیشه های سیاسی   د) اقتصاد

چه عواملی باعث شد مردم دیگر سرزمین ها به اسلام گرایش پیدا کنند؟

۱_ جاذبه جهانی اسلام که همه ملل را فارغ از رنگ پوست و نژاد و جایگاه اجتماعی، مخاطب قرار می داد.

۲_ اسلام همه را به شریعت سهل و ساده فرا می خواند.